

Річний звіт
громадської організації «Миколаївський Центр журналістських розслідувань»
за 2017 рік

Місія та завдання організації

Миколаївський центр журналістських розслідувань заснований у 2010 році. Центр приділяє значну увагу розслідуванню проявів корупції, зловживань владою, порушень законодавства та прав людини. З 2014 року Центр співпрацює з проектом Слідство.інфо і створює відео журналістських розслідувань для Громадського ТВ та Першого Національного телеканалу України. У березні 2015 року Центр увійшов до Глобальної мережі журналістів-розслідувачів (Global Investigative Journalism Network).

Місія: Центр сприяє поширенню якісної інформації серед населення, підвищенню рівня поінформованості жителів Півдня України та їхній свідомій участі у процесах прийняття рішень через професійний розвиток незалежних медіа та встановлення публічного діалогу між громадою, владою та бізнесом.

Діяльність: У 2017 році журналісти Центру провели 15 журналістських розслідувань (для порівняння: у 2016 – 21, у 2015 - 21, у 2014 - 15). Загалом, з початку створення організації проведено понад 100 розслідувань. Ми досліджуємо і викриваємо корупційні явища в галузі житлово-комунального господарства, в сфері транспортних перевезень, висвітлюємо хід реформування правоохоронних органів, негативні аспекти злиття бізнесу і влади та інші суспільно-значущі проблеми. В розслідуваннях розкриваються тіньові схеми при легалізації самозабудов, незаконна приватизація земельних наділів в рекреаційних зонах, військова тематика. Розпочинаючи роботу над обраною темою, Центр продовжує її розвивати, підкріплюючи новими розслідуваннями та аналітичними статтями.

Ми ставимо перед собою наступні цілі:

1. Втілення успішної практики журналістських розслідувань фактів корупції на регіональному рівні.
2. Сприяння поширенню незаангажованої, якісної інформації серед громадян.
3. Зміцнення контролю ЗМІ та громадських організацій за діяльністю органів влади.
4. Подолання закритості влади.
5. Підвищення громадянської активності представників місцевих громад.

Послуги, які ми надаємо:

Поряд з основною діяльністю Центр журналістських розслідувань підтримує регіональний сайт <http://nikcenter.org/>, в стрічці новин якого щодня публікується від 20 до 30 інформаційних повідомлень та інший мультимедійний контент – аналітичні статті, матеріали журналістських розслідувань, інфографіка. Центр сприяє прозорості управління шляхом проведення моніторингу діяльності органів влади, дослідження прозорості державних закупівель, аналізу відкритих баз даних. За матеріалами розслідувань і досліджень проводяться адвокасі-кампанії, лобювання рішень органів влади і місцевого самоврядування на користь громади, кампанії громадської дії. Щороку на базі Центру проходять стажування починаючі журналісти-розслідувачі з інших регіонів України.

Організаційна структура:

Керівні органи: Загальні збори, Правління, виконавча дирекція

Дорадчий орган: Наглядова рада

Директор Центру: Олег Оганов, **голова Правління:** Ярослав Чепурний, члени правління: Олександр Діденко, Юрій Кошковський

Голова Наглядової ради: Олег Хоменок, **члени Наглядової ради:** Том Торок, Енді Лерен, Альона Білоконь

Журналісти: Олеся Баранцевич, **Ярослав Чепурний**, Тетяна Філіпова, Тетяна Медведєва (Гайдабас), В'ячеслав Гусаков, Ірина Паршина

Правова підтримка: «Інститут розвитку регіональної преси», Олександр Бурмагін («Платформа прав людини»), Методична підтримка: Олег Хоменок (Інститут розвитку регіональної преси) **дизайн та інфографіка:** Олександр Сіделєв

Фото, відео: Юрій Кошковський, Антон Небісь, Данило Слиж

Менеджер проєктів: Борис Кудар, **Бухгалтер:** Оксана Головка

Волонтери: Олександр Діденко, Аліна Діденко (Турчак), Наталія Бикова, Вікторія Григоришина, Марина Любченко

Усі співробітники центру керуються в повсякденній діяльності редакційною політикою та настановою з журналістської етики.

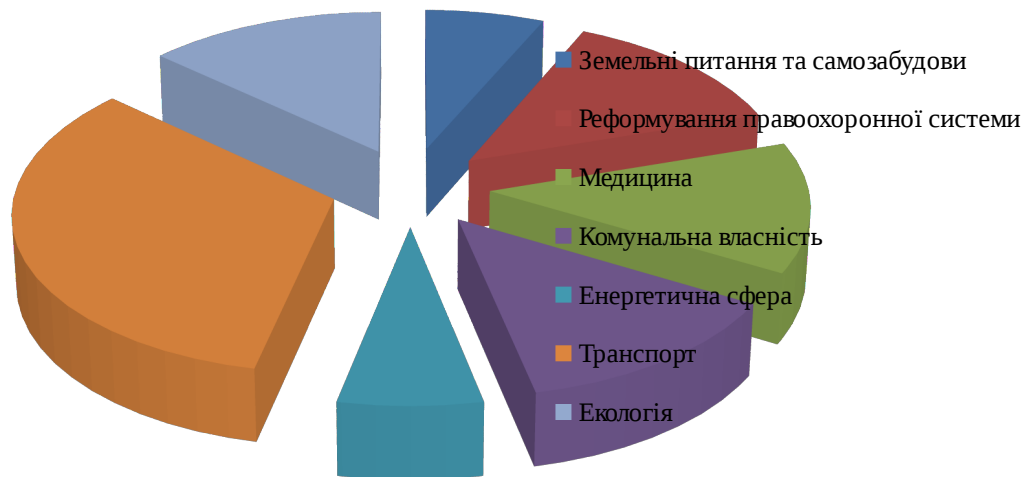
Основні напрямки діяльності

Відповідно до Стратегії головних напрямків роботи Центр реалізує чотири програми:

1. Підвищення рівня поінформованості населення (проведення журналістських розслідувань і аналітичних досліджень).
2. Поширення якісної інформації (створення і розповсюдження мультимедійного контенту).
3. Впровадження інноваційних технологій (розвиток журналістики даних та професійний розвиток незалежних медіа).
4. Підтримка громадської активності (сприяння свідомій участі громадян у процесах прийняття управлінських рішень шляхом проведення освітніх заходів та підтримки організацій громадянського суспільства).

№ з/п	Напрямки / розслідування	Кількість розслідувань
1.	Земельні питання та самозабудови	1
1.1.	На краю землі	
2.	Реформування правоохоронної системи	2
2.1.	Слідство наосліп. Рік після трагедії у Кривому Озері	
2.2.	Мультик для дорослих	
3.	Медицина	2
3.1.	Бізнес-інкубатор	
3.2.	Діагностика ціною у життя	
4.	Комунальна власність	2
4.1.	Розділяй та продавай	
4.2.	Ялинка на мільйони	
5.	Енергетична сфера	1
5.1.	ТЕЦ на розпродаж	
6.	Транспорт	5
6.1.	Атака клонів	
6.2.	Дістатися дна	
6.3.	Дорога в нікуди	
6.4.	Двійний підйом	
6.5.	Сірий потік	
7.	Екологія	2
9.1	Паразити лісу	
9.2	Дроворуби в законі	
Загалом		15

Розподіл журналістських розслідувань за напрямками

Протягом року направлено 97 інформаційних запитів, створено 46 модулів інфографіки, проведено 109 відеозйомок, надано 44 юридичні консультації громадянам.

Рік	Квартал	Запити	Інфографіка	Зйомки	Консультації
2017	1	25	9	26	12
	2	36	12	12	7
	3	27	11	12	7
	4	36	14	12	8
Всього		124	46	62	34

Публікації МЦЖР створювали істотний «ефект хвилі», коли інші ЗМІ передруковували наші матеріали. Таким чином створено додатковий імпульс для реформ; збільшення прозорості органів влади, правоохоронної системи та судів; звітування урядовими організаціями перед суспільством.

Приклади розслідувань за напрямками

1. Земельні питання

В розслідуванні «[На краю землі](#)» викриваються зловживання депутатів та очільників Покровської сільської ради під час розподілу земельних ділянок у найвіддаленішому куточку Миколаївської області. Географічне розташування зазначених ділянок у мальовничій заповідній зоні Кінбурнської коси зумовлює високу ціну і чималий попит на них. За допомогою спеціально розробленого модулю інтерактивної інфографіки журналісти проілюстрували, яким чином за останні чотири роки понад 2,5 тисячі земельних ділянок вже розподілено між прокурорами,

суддями, державними службовцями, співробітниками поліції та державної фіскальної служби. Приводом до розслідування став ціничний випадок, коли місцеві депутати заради землі біля моря вирішили закрити місцеву школу, щоб на її території розмістити котеджне містечко та бази відпочинку.

Розслідування отримало значний резонанс і збурило громаду. Представники місцевої громади оскаржили у суді рішення районного відділу освіти щодо пониження ступеню школи. Більш детально – див. статтю [«Покровка: велика проблема малої школи»](#) (газета «Рідне Прибужжя» №16 від 20.04.2017). Завдяки втручання журналістів і громадських активістів вдалося повернути дітям школу і звернути увагу правоохоронних органів на зловживання місцевих можновладців.

За результатами публікації прокуратура відкрила кримінальне провадження за частиною 2 статті 364 Кримінального кодексу України (зловживання службовим станом, що спричинило тяжкі наслідки). За позовом прокуратури [суд повернув у державну власність 9 гектарів заповідної землі на Кінбурнській косі](#).

2. Реформування правоохоронної системи

В розслідуванні [«Слідство наосліп. Рік після трагедії у Кривому Озері»](#) (оприлюднене 28.08.2017 – 13 переглядів) журналісти МЦЖР викривають злочинне зволікання в розслідуванні резонансної справи про вбивство поліцейськими мешканця Кривого Озера. Рік тому обставини цієї події досліджувались в матеріалі [«Вбивці за викликом»](#) (оприлюднене на сайті МЦЖР 01.09.2016 – 20213 переглядів).

Приводом для попереднього розслідування стали масові заворушення в с. Криве Озеро (15 км. від Врадіївки) після вбивства поліцейськими місцевого мешканця. Тоді було з'ясовано, що відбір кадрів до нової поліції проводився не досконало. Унаслідок цього, нові поліцейські вчиняють ще більш жорстокі злочини, ніж їх попередники (див. приклад – розслідування від 30.09.2013 [«Врадіївський синдром»](#)).

Рік тому журналісти з'ясували, що силові структури продовжують, як і раніше, викривляти та приховувати інформацію. Зокрема, управління поліції повідомило про побутову смерть загиблого, а прокуратура так і не надала запис з камер відеоспостереження, на яких зафіксовано цей злочин. Тоді, в ході розслідування спостерігалось вдале маніпулювання громадською думкою – ЗМІ майже миттєво витіснили тему анти-поліцейських (читай - антиурядових) протестів і підмінили її темою кримінального злочину. Основна проблема, яка порушується в цьому розслідуванні полягає у тому, що влада вже навчилася оперативно реагувати на масові заворушення і протести, але не працює над усуненням їх причин.

В ході розслідування [«Рік після трагедії в Кривому Озері: як судять поліцейських за вбивство чоловіка»](#), яке вийшло на «Громадському ТБ», журналісти з'ясували, що із шести поліцейських, причетних до вбивства мешканця Кривого Озера було взято під варту лише троє. При цьому, двоє з підозрюваних вийшли на волю під залог. Записи с камер спостереження так і не були розглянуті в якості доказів: через рік після трагедії заступник прокурора області заявив, що «запис на жорсткий диск не проводився, камери працювали у режимі реального часу». Протягом року розгляд цієї справи кілька разів переносили: спочатку – до Врадіївки, а потім – до Первомайська. Органи влади використали т.зв. технологію «повільного варіння жаби» - розтягнувши процес розгляду резонансної справи у часі та просторі, вони уникли масових протестів населення.

Розслідування [«Мультик для дорослих»](#) присвячене темі незаконного зрощування організацій, які представляють всі чотири сектори економіки – державний, комерційний, громадський і кримінальний. Журналісти аналізують цей феномен на прикладі викриття злочинної діяльності миколаївського «авторитета» Михайла Титова, на прізвище Мультик. У розслідуванні йдеться про історію стосунків кримінального авторитету з представниками органів влади і силових структур, бізнесменами та громадськістю. З'ясувалося, що представники кожного із секторів (влада, бізнес, громадськість і криміналітет) зазвичай пов'язані один з одним. Ці стосунки будуються на розподілі соціальних благ і можливості впливати на цей розподіл.

Непідконтрольні бандитам бізнесмени виступали в якості жертв, а контрольовані ними – створювали економічне підґрунтя діяльності банди. Органи влади стали інструментом тиску на бізнесменів, а громадськість (в негативному сенсі цього слова на кшталт «тітушки», «йовбаки», ін.) створювала резерв кадрів для ОЗУ: майбутні бойовики тренувались у спортивних секціях і під видом членів громадських формувань з охорони громадського порядку наводили свій лад на вулицях міста.

А, колишні в'язні з надзвичайним ентузіазмом отримують в громадських організаціях навички моніторингу бюджетів, залученню коштів, стратегічному і операційному плануванню. На момент складання звіту це розслідування ще не вийшло в ефір, воно сплановано на 4 жовтня 2017 року. Мультимедійна версія розслідування опублікована на сайті Миколаївського Центру журналістських розслідувань.

3. Медицина

Наступне розслідування ЦЖР «[Бізнес-інкубатор](#)» - також багатошарове. В основі сюжету - зловживання лікарів пологових будинків Миколаєва, які вимагають гроші з породіль та їх родичів. Сюжет розгортається на фоні зростання кількості смертей новонароджених і матерій у пологових будинках. При цьому, керівництво пологових будинків збагачується, і як і в попередньому розслідуванні «Паразити лісу» отримує від корумпованої влади земельні ділянки в рекреаційних зонах.

Також порушується тема ухилення від податків і нецільового використання земельних наділів головним лікарем одного з пологових будинків Миколаєва, який обладнав у своїх маєтках на узбережжі Чорного моря у селищі Коблево нелегальні туристичні бази.

Сам головний лікар пологового будинку замішаний у корупційних схемах, коли ліквідує генетичну лабораторію у підпорядкованій йому установі і надає приміщення під фотоательє для зйомок новонароджених своєму сину – підприємцю. Також, в ході розслідування встановлені чисельні порушення, які межують зі злочинами, і в інших сферах життя головного «героя» розслідування. З'ясувалось, що він, перебуваючи за кермом, часто скоював дорожньо-транспортні пригоди, навіть з постраждалими. І, при цьому, завжди уникав відповідальності, використовуючи корупційні зв'язки і свій статус депутата обласної ради.

4. Комунальна власність та послуги

Мультимедійне розслідування «[Розділяй та продавай](#)» присвячена іншому аспекту діяльності ОЗУ Мультика. Воно стосується незаконного отримання членами цього угруповання комунального майна міста Миколаїв та продажу його. У розслідуванні розкривається схеми, як деякі «бізнесмени» отримували комунальне майно на підставних юридичних та фізичних осіб за сприянням міської влади.

У розслідуванні «[Ялинка на мільйони](#)» (оприлюднене 30.12.2017 – 56 переглядів) репортери Центру викривають порушення тендерних процедур при закупівлі міської новорічної ялинки і надмірне використання бюджетних коштів посадовими особами Миколаївської міської ради на організацію новорічних та різдвяних свят.

Так, у ході розслідування встановлено, що новорічна ялинка для міста Миколаєва виявилася найдорожчою в Україні. Також викрита тендерна змова: в тендерних процедурах приймали участь підприємства, які не спеціалізуються на виготовленні штучних ялинок і святкового новорічного оздоблення. Також з'ясовано, що одеська фірма, яка виграла цей тендер, систематично постачає ялинки і прикраси до них у різні міста України, за цінами, значно вищими, ніж у інших постачальників. При цьому, конкурс забезпечують фіктивні підприємства, деякі з них зареєстровані за тією ж адресою, що і фірма-переможець. В подальшому журналісти МЦЖР планують звернутись до контролюючих органів для фіксації виявлених порушень і покарання винних.

5. Енергетика

Мультимедійне розслідування «ТЕЦ на розпродаж» <http://nikcenter.org/newsItem/40989>
05.12.2017. Розслідування присвячене приватизації українських теплоелектроцентралей, зокрема Херсонської та Миколаївської ТЕЦ.

Журналістське розслідування на цю тему, висвітлює факти тих зловживань, які відбуваються «за лаштунками» приватизації стратегічних об'єктів, та, як правило, залишаються невідомими для широкого загалу.

Під час підготовки та публікації журналістського розслідування «ТЕЦ на розпродаж» на Миколаївській ТЕЦ відбулися кадрові зміни. Невдовзі після того, як журналіст зустрівся із директором Олександром Матвіюком, керівник пішов з посади. Офіційна версія – «за власним бажанням». Його змінив заступник Володимир Удод, який до сьогодні виконує обов'язки директора.

6. Транспорт

У розслідуванні «[Атака клонів](#)» розкривається тема бездіяльності силових структур Миколаївської області, з потурання яких вчинено збройний напад на громадського активіста, який викривав корупційні схеми в транспортній сфері. Розслідування продовжує цикл викривальних матеріалів про недобросовісну конкуренцію між фірмами, які надають транспортні послуги мешканцям Півдня України. Так, приводом для попереднього розслідування «[Квиток в один кінець](#)» став інцидент в Миколаєві. Було спалено 7 автобусів транспортного підприємства, яке перевозило пасажирів за ціною, нижчою від інших компаній-перевізників. З'ясовано, що місцева влада проводить непрозорі конкурси з обрання підприємств-перевізників та сприяє створенню нелегальних автобусних станцій. Пасажири, які стають клієнтами таких компаній не мають жодних гарантій щодо безпеки своєї подорожі, і навіть не отримують квитки. При цьому, вартість проїзду встановлена достатньо висока у наслідок монопольної змови. Крім цього, журналісти викрили схеми ухилення власників автопідприємств від оподаткування. Вони це роблять шляхом створення т.зв. автовокзалів-клонів. Основна проблема, яка порушується в цих двох - це зрощування бізнесу, влади і криміналітету: недобросовісні бізнесмени з потурання корумпованої влади використовують кримінальні методи для усунення конкурентів. В розслідуванні «Атака клонів» йдеться про зухвалу схему ухилення від податків шляхом створення автовокзалів-клонів. Головний герой розслідування, громадський активіст, який намагався привернути увагу громади до цієї проблеми, став жертвою збройного нападу і потрапив до лікарні. Розслідування презентоване у форматі «лонгрід». Завдяки зйомкам з квадрокоптера наглядно представлено порожній порожній автовокзал і скупчення міжміських автобусів на прилеглих вулицях. Два модулі інфографіки демонструють злочинну змову і схеми ухилення від податків.

У розслідуванні «[Дістатися дна](#)» журналісти Центру викривають злочинну схему залучення до днопоглиблювальних робіт в акваторії українських портів російських суден, які належать компаніям, [що підозрюються у фінансуванні тероризму](#) та направленні [частини отриманих коштів на фінансування діяльності терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР»](#).

З'ясувалося, що вказані днопоглиблювальні суда забруднюють довкілля і спричиняють шкоду місцевій флорі і фауні, а також забруднюють міські пляжі і яхтклуби.

Розслідування «Дістатися дна» продовжує тему зловживань і порушень в миколаївських портах. На цю тему вже проводились розслідування «[Баласт](#)», «[Велика чистка](#)», присвячені викриттю корупційних схем у Миколаївському морському порту.

В результаті розслідування [під тиском громади депутати Миколаївської міськради відкликали погодження на днопоглиблювальні роботи](#).

У розслідуванні «[Дорога в нікуди](#)» (оприлюднено 03.10.2017 у форматі «лонгрід») порушено проблему неякісного капітального ремонту дорожнього покриття у Миколаєві. Викладено інформацію про тендерну змову підрядників та розкрадання бюджетних коштів. Після оприлюднення матеріалу «Дорога в нікуди» журналісти Центру направили до управління Антимонопольного комітету України в Миколаївській області звернення про змову підрядників під час участі у низці державних закупівель.

Згідно рішення Антимонопольного комітету, звернення було прийняте до відома і підлягає опрацюванню органом згідно графіку у найкоротші терміни. Крім того, направлено звернення до Головного управління національної поліції в Миколаївській області щодо правопорушення, вчиненого ТОВ «Дельта-Ойл» під час виконання робіт із капітального ремонту дороги мкр. «Соляні». Згідно відповіді правоохоронців, звернення було прийняте до відома та відкрите кримінальне провадження за статтею «Незаконне заволодіння бюджетними коштами у великому обсязі».

Розслідування «[Сірий потік](#)» (оприлюднене 29.12.2017) викриває схеми контрабандної поставники румунського та російського палива в Україну морським шляхом.

Журналісти МЦЖР від слідували канали постачання контрабандного дизельного пального і виявили числені порушення праил транспортування і зберігання вибухонебезпечних матеріалів. Так, українські суда-бункеровщики з вимкненою системою ідентифікації

завантажувались паливом у відкритому морі з російських та румунських танкерів. Після цього, вони транспортували паливо у порт Очаків, де відсутні умови для зберігання пожежонебезпечних продуктів. Замість нафтових терміналів використовувалась стара баржа. З неї паливо автоцистернами розвозилось по всім південним областям України.

Лише після втручання громадськості і резонансних повідомлень в ЗМІ правоохоронні органи кілька разів порушували кримінальні справи, але жодна з них не завершилась покаранням винних. Журналісти МЦЖР піднімають тему злочинної бездіяльності контролюючих органів, - таможні, прикордонної служби, лоцманської служби та «Укртрансбезпеки», які самоусунулись від цієї проблеми.

7. Екологія

У 2017 році ми змінили підхід до висвітлення проблем. Якщо раніше кожне наше розслідування зосереджувалось виключно на певній тематиці, то зараз мультимедійні і телевізійні розслідування Центру журналістських розслідувань представляють собою кейси, під час ознайомлення з якими наші читачі замислюються не лише над ключовою проблемою, а і над цілим спектром інших, дотичних до неї питань.

Так, наприклад, розслідування «[Паразити лісу](#)» сфокусоване на проблемах довкілля і незаконної вирубки дерев у миколаївській області. Але, під час перегляду матеріалу, виявляється, що проблема ширша: це і корумповані чиновники, з потурання яких знищується природа, і економічні чинники корупції: виконавці робіт (дроворуби) забирають собі спилані дерева і при цьому вони зобов'язані повертати до бюджету вартість зрубаної деревини за ціною 116 грн. за м³, в той час, як ціна 1м³ дров на продаж становить від 500 до 750 грн. Крім цього, порушуються питання незаконної видачі властями земельних ділянок в лісах та інших рекреаційних зонах та правовий нігілізм провладних керівників державних установ: головний екологічний інспектор Миколаївщини незаконно отримав земельну ділянку в лісовому урочищі «Маяк» і, незважаючи на заборону суду повирубав дерева і побудував маєток.

Крім цього, проблема, яка порушується у зазначеному розслідуванні, стосується не лише Миколаївської області і Південного регіону України, а й держави в цілому. Причиною такої тотальної вирубки дерев став попит на дрова. Населення України не спроможне оплачувати рахунки за газ, ціна який зростала тричі протягом року. Тому, здебільшого мешканці сільської місцевості і передмість почали використовувати для опалення осель дрова замість газу.

Розслідування отримало значний резонанс і привернуло увагу правоохоронних органів до проблеми. Місцева влада була змушена реагувати. Але, натомість мер Миколаєва вдався до оказамилування: він підписав мораторій на обрізку дерев лише у березні, тобто, наприкінці опалювального сезону, коли попит на дрова і так спав.

Розслідування у форматі «лонгрід» [«Дроворуби в законі»](#) оприлюднене 27.11.2017. Розслідування стосується сфери ЖКГ Миколаївської міської ради. Розслідування мало значний суспільний резонанс. Було проведено прес-конференцію для ЗМІ Миколаєва, яка потрапила до двох ефірів миколаївського радіо – у розділах «Підсумки дня» і «Підсумки тижня». За тиждень після виходу розслідування [«Дроворуби в законі»](#) заступник міського голови з питань ЖКГ Мкртич Мкртчян покинув посаду, а на його місце було призначено нового заступника – Юрія Степанця.

Приклади впливу попередніх розслідувань МЦЖР:

- 1.** Під впливом розслідування [«Довирубались»](#), в якому йшлося про вирубку лісів та забудову котеджами рекреаційних зон у Миколаївській області прокуратура підготувала в суд 80 позовів про скасування незаконних рішень Миколаївської міської ради щодо передачі у власність понад 1,2 га земельних ділянок державного лісового фонду загальною вартістю 1,7 млн. грн., розташованих на території урочища «Жовтневе» в Корабельному районі міста Миколаєва. Суд скасував незаконні рішення Миколаївської міськради і на сьогоднішній день 80 земельних ділянок повернуто у державну власність.
- 2.** У розслідуваннях [«Власна» військова частина](#) і [«Клан»](#) Центр продовжив тему незаконних забудов рекреаційних і природоохоронних зон. Землі Мініборони були приватизовані приватними структурами. Зокрема, військове містечко №62 мало бути служити для розквартирування військовослужбовців, які були переведені з Криму. Але приватними фірмами через корупційну схему землі містечка були відчужені. Результати і вплив: Справу підхопили громадські активісти. Вони пікетували обласну прокуратуру, міськраду, та таким чином змусили правоохоронців порушити кримінальні справи. Завдяки спільним зусиллям журналістів та громадськості вдалося повернути у власність громади 10 земельних ділянок. А, через рік після публікації прокуратура через суд повернула у власність громади ще 4 земельні ділянки у в мікрорайоні «Леваневці» загальному розмірі 3 638 кв. м, вартістю майже 1 млн. 180 тис грн.
- 3.** В матеріалі [«Кіборги проти прокурорів»](#) йдеться про те, що землю, виділену державою для учасників АТО в Березанському районі, Миколаївської області розташованої на Чорноморському узбережжі, отримують не самі бійці, а чиновники, прокурори, судді та поліцейські. За 2014-2015 рік бійці АТО не отримали жодного земельного наділу, проте по 0,10 га отримали прокурори, заступник ГУ національної поліції в Миколаївській області та оформив його на доньку. Також з'ясувалося, що виконуюча обов'язки начальника містобудування та архітектури Миколаївської ОДА, що займається виділенням землі, зареєструвала земельну

ділянку, призначену для військовослужбовця, на свого чоловіка. Прокуратурою Миколаївської області підготовлено та передано до суду 19 позовних заяв з вимогою повернути до державної власності 72 га землі (понад 25 земельних наділів) Чорноморського узбережжя в Рибаківці, Коблево та Луговому, наразі готується ще 30 позовних заяв до суду з тією ж вимогою. Прокуратура відкрила 7 кримінальних справ, зокрема проти посадових осіб, які зловживаючи службовим становищем незаконно виділили земельні наділи в рекреаційній зоні «Рибаківка». Наразі Березанський районний суд визнав винним екс-голову Березанської райдержадміністрації за виділення земельного наділу в с. Рибаківка своїй дружині та назначив йому штраф в розмірі 3400 грн.

4. У розслідуванні «[Дістатися дна](#)» журналісти Центру викрили злочинну схему залучення до днопоглиблювальних робіт в акваторії українських портів російських суден, які належать компаніям, [що підозрюються у фінансуванні тероризму](#) та направленні [частини отриманих коштів на фінансування діяльності терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР»](#). Після оприлюднення розслідування детективи Національного антикорупційного бюро та співробітники Спеціалізованої антикорупційної прокуратури [провели обшуки](#) на території Миколаївської і Одеської областей та міста Києва. Ці процесуальні дії проведено в рамках розслідування, пов'язаного з фактами зловживань при закупці послуг з днопоглиблювальних робіт.

5. В квітні 2017 року проведено та оприлюднено журналістське розслідування у форматі «лонгрід» «[На краю землі](#)» та його [телевізійна версія](#). У цьому розслідуванні викриваються зловживання депутатів та очільників Покровської сільської ради під час розподілу земельних ділянок у найвіддаленішому куточку Миколаївської області. Географічне розташування зазначених ділянок у мальовничій заповідній зоні Кінбурнської коси зумовлює високу ціну і чималий попит на них. За допомогою спеціально розробленого модулю інтерактивної інфографіки журналісти проілюстрували, яким чином земельні ділянки розподілено між прокурорами, суддями, державними службовцями, співробітниками поліції та державної фіскальної служби. Приводом до розслідування став цинічний випадок, коли місцеві можновладці заради землі біля моря вирішили закрити місцеву школу, щоб на її території розмістити котеджне містечко та бази відпочинку. Журналісти висвітили тіньові схеми розподілу землі і використання земельних ділянок. Протягом 5 місяців учасники проекту провели не лише журналістське розслідування, а й ряд освітніх заходів та адвокасі-кампанію. В результаті, суд прийняв [рішення](#) на користь Покровської громади і скасував незаконне рішення Очаківської райради про зміну освітнього рівня Покровської школи. Діти повернулися в свою школу. За результатами публікації прокуратура відкрила кримінальне провадження за частиною 2 статті 364 Кримінального кодексу України (зловживання службовим станом, що **спричинило** тяжкі наслідки). За позовом прокуратури [суд повернув у державну власність 9 гектарів заповідної землі на Кінбурнській косі](#). За мотивами розслідування створено інтерактивну гру «Знайди сотку»: <http://nikcenter.org/data/2017/kingame/>.

Після публікації розслідування «Бізнес-інкубатор» [прокуратура відновила слідство у справі головного лікаря миколаївського пологового будинку Волохова](#).

Після викриття зловживань головного екоінспектора Миколаївщини Віталія Бабенка у розслідуванні «Паразити лісу» депутати обласної рада [витребували звіт про його діяльність і порушили питання про його звільнення](#). Крім цього, прокуратура подала позов до суду про [знесення маєтку, який головний екологічний інспектр Миколаївської області Бабенко побудував у рекреаційній зоні](#).

3 листопада 2017 стало відомо, що [Антимонопольний комітет оштафував на 80 млн. грн. компанії, звинувачені у тендерній змові](#) під час торгів по днопоглибленню у Миколаївському порту. Ця подія стала одним з наслідків оприлюднення розслідування «[Дістатися дна](#)». В цьому розслідуванні журналісти Центру викрили злочинну схему залучення до днопоглиблювальних робіт в акваторії українських портів російських суден, які належать компаніям, [що підозрюються у фінансуванні тероризму](#) та направленні [частини отриманих коштів на фінансування діяльності терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР»](#). Тоді з'ясувалося, що вказані днопоглиблювальні суда забруднюють довкілля і спричиняють шкоду місцевій флорі і фауні, а також забруднюють міські пляжі і яхтклуби. Розслідування «Дістатися дна» продовжило тему зловживань і порушень в миколаївських портах. На цю тему раніше вже проводились розслідування «[Баласт](#)» і «[Велика чистка](#)», присвячені викриттю корупційних схем у Миколаївському морському порту. Одразу після розслідування [під тиском громади депутати Миколаївської міськради відкликали погодження на днопоглиблювальні роботи](#). Через три місяці після виходу розслідування [поліція затримала директора підприємства «Техморгідрострой Миколаїв» Олексія Буштрука – йому загрожує 6 років позбавлення волі](#).

Після публікації розслідування «[Довирубались](#)» (про вирубку лісів та забудову котеджами рекреаційних зон у Миколаївській області) суд скасував незаконні рішення міськради і на сьогоднішній день 80 земельних ділянок повернуто у державну власність.

27 грудня Прем'єр-міністр Гройсман [ініціював відставку](#) директора концерну «Укроборонпром» Романа Романова, діяльність якого висвітлювали журналісти МЦЖР у розслідуваннях «[Подвійний підйом](#)», «[Перерваний політ](#)», «[Хворі швидкі](#)».

Свого часу «Перерваний політ» став найбільш резонансним розслідуванням 2014 року. Викрито фінансові зловживання у структурах ДП «Укроборонпром», що підпорядковується Міністерству Оборони України. На Миколаївському авіаремонтному заводі важкі транспортні літаки ремонтувалися за допомогою списаних запчастин і така практика поширювалася по всій авіаремонтній галузі. Саме цей літак зламався під час рятувальної операції у Непалі. Як виявилось, літак ІЛ-76, який зламався в Непалі при евакуації українських громадян, ремонтувався на Миколаївському авіаремонтному заводі «НАРП» і на нього були встановлені контрафактні деталі. Розслідуванням цієї справи зараз займаються правоохоронні органи. Цей випадок згадується, як одна з причин [ініціювання відставки директора «Укроборонпрома»](#).

У розслідуванні «[Хворі швидкі](#)» йшлося про корупцію на Миколаївському бронетанковому заводі, що входить в концерн «Укроборонпром». На пожертви громадян та організацій з усієї України (у акції брало участь 15 тисяч осіб) було зібрано 6 млн. грн. на виготовлення броньованих швидких, які призначались для евакуації ранених в АТО. Ці машини були зібрані на Миколаївському бронетанковому заводі, але 4 з 6 машин було виготовлено за браком, вони не пропрацювали жодного дня.

Два роки потому, журналісти Миколаївського Центру журналістських розслідувань, продовжуючи тримати на контролі справи цього підприємства вирішили направити інформаційні запити стосовно економічних показників заводу і заробітних плат його керівників.

13.09.2017 Миколаївський окружний адміністративний суд визнав неправомірними дії адміністрації ДП «Миколаївський бронетанковий завод», яка відмовилась надати публічну інформацію репортерам Центру журналістських розслідувань.

Журналісти звернулися до розпорядника публічної інформації - керівництва Миколаївського бронетанкового заводу з проханням надати дані про зарплати і премії директора, заступники директора, бухгалтерів і керівників відділів. Але на цілком законну вимогу отримали відмову, яка була розписана на 7 аркушах, де згадувалися вісім законів України і навіть два міжнародних правових документа, які нібито не дозволяють громадянину України дізнатися реальний стан справ на державному підприємстві. Намагаючись не відповісти журналістам, адміністрація підприємства згадала навіть «Конвенцію про захист прав людини і основних свобод», «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права», а також Закони України «Про державну таємницю» та «Про основи національної безпеки». Однак суддя визнав, що використання подібних законів в даному випадку недоречно.

Навіть після подачі позову адміністрація заводу не визнала свою неправоту, а вимагала відмовити в його задоволенні. Суд встав на сторону журналістів і визнав дії відповідача протиправними, та зобов'язав керівництво Миколаївського бронетанкового заводу надати відповідь на інформаційний запит Центру журналістських розслідувань. Більш детально: <http://nikcenter.org/newsItem/39682>.

Адвокасі-кампанії

У 2017 році за ініціативи Миколаївського Центру журналістських розслідувань була створена коаліція громадських організацій для контролю за дотриманням мораторію на вирубки дерев.

В результаті проведеної роботи 10 громадських організацій об'єдналися в коаліцію «За зелений Миколаїв» і під тиском цього об'єднання департамент ЖКГ Миколаївської міської ради видав наказ про залучення представників громадськості до обстеження дерев, які потребують формувальної або санітарної обрізки або підлягають знесенню. Згідно цього наказу виконавці робіт зобов'язані не пізніше, ніж за добу до обстеження дерев запрошувати активістів згідно затвердженого списку.

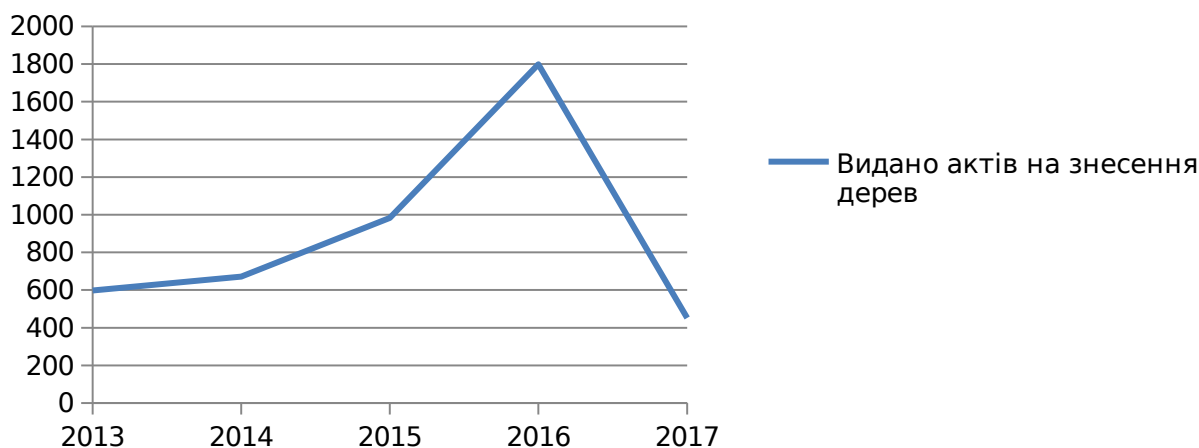
Цілі проекту досягнуті у повному обсязі: миколаївська громадськість і представники ЗМІ об'єдналися, і спільними зусиллями був створений механізм контролю за видачею актів на обрізку дерев. Починаючи проект, ми планували протягом 9 місяців зменшити в три рази кількість виданих місцевою владою дозволів на знесення дерев шляхом впровадження системи громадського контролю за дотриманням правил формувальної і санітарної обрізки.

Ми проаналізували дані про видані акти на знесення дерев. Джерела інформації - зібрані співробітниками і волонтерами фотокопії актів на знесення та обрізку дерев, відкриті дані з сайту Миколаївської міськради (<https://mkrada.gov.ua/>) і Державної екологічної інспекції (<http://dei.gov.ua/>), а також реєстр актів на знесення та обрізку дерев за 2017 рік на сайті Миколаївської міськради: <https://mkrada.gov.ua/content/robota-v-galuzi-ozelenennya.html>.

У 2015 році видано 983 акти, в 2016 році - 1391 акт, а в 2017 році - 451 акт на знесення дерев

	2013	2014	2015	2016	2017
Кількість актів на знесення дерев	597	672	983	1799	451 (зниження в 4 рази в порівнянні з 2016 роком)

Видано актів на знесення дерев

Таким чином, в результаті проведеної адвокаті-кампанії кількість актів на знесення дерев, які видав департамент ЖКГ знизилась в 4 рази.

Створення інфографіки

У звітному періоді фахівці Центру журналістських розслідувань розробили понад 40 модулів статичної та динамічної інфографіки для ілюстрації матеріалів журналістських розслідувань.

Вгорі: Інфографіка до розслідування «Атака клонів»
<http://nikcenter.org/data/2017/ataka-klonov/images/marsh3.jpg>

Праворуч: інфографіка до розслідування «Бізнес-інкубатор»
<http://nikcenter.org/newsItem/35444>
<http://nikcenter.org/data/2017/inRoddoma2.jpg>

Реестр получателей (их родственников)
земельных участков в селах Покровка и
Покровское

СОРТИРОВАТЬ ПО:

13051 (1) Афанасьев Григорий Михайлович	2500 (1) Клименко Анастасия Юрьевна	1000 (1) Шабалин Евгений Сергеевич	2500 (1) Степанов Михаил Владимирович	1440 (2) Дегтярев Юрий Васильевич
160001 (10) Кружало Николай Иванович	1000 (1) Мирош Сергей Александрович	3111 (3) Нарчук Дмитрий Васильевич	2000 (1) Антонов Сергей Викторович	1500 (1) Бегун Анатолий Петрович
2000 (1) Борисенко Анна Анатолиевна	833 (1) Васильева Людмила Ивановна	1000 (1) Войнакович Николай Николаевич	1000 (1) Волов Дмитрий Васильевич	2500 (1) Гончаров Виктор Васильевич
2200 (2) Григорьев Анатолий Анатолиевич	41800 (2) Денигур Сергей Михайлович	876 (2) Терещенко Михаил Васильевич	1952 (2) Ковальчук Евгений Владимирович	1550 (2) Сорока Ольга Ивановна
250 (1) Верещинский Игорь Игоревич	125 (1) Борисенко Олег Александрович	1000 (1) Галат Тарас Александрович	250 (1) Кружало Николай Иванович	1000 (1) Кружало Николай Иванович
2000 (1) Павлюк Роман Николаевич	1250 (1) Томаш Ирина Викторовна	2500 (1) Клименко Светлана Владимировна	2355 (1) Сидоров Сергей Викторович	1000 (1) Клименко Сергей Викторович

Динамічна інфографіка до розслідування «На краю землі»,
<http://nikcenter.org/newsItem/36159>

Освітні заходи

У 2017 році проведено цикл з чотирьох тренінгів «Журналістські розслідування: регіональний вимір» та триденне виїзне стажування для журналістів-початківців. До проведення освітніх заходів були залучені провідні українські журналісти-розслідувачі: Федір Сидорук, Євгенія Моторевська, Олександр Курбатов. Навчальний модуль, присвячений журналістиці даних проводив колишній редактор американського видання «The New York Times» Том Торок.

В ході першого тренінгу з циклу «Журналістські розслідування: регіональний вимір», який відбувся 31 жовтня 2017 року в Миколаєві, 29 учасників - журналісти, блогери, правозахисники та громадські діячі, а також представники гіперлокальних медіа підвищили свою компетентність з питань обробки та поширення інформації. В ході тренінгу проведені не лише теоретичні, а й практичні заняття: три групи учасників розробили і обговорили гіпотези власних розслідувань на теми «Не прозорий розподіл бюджетних коштів на ремонт шляхів та інших об'єктів інфраструктури міста Новий Буг Миколаївської області», «Зловживання та хабарі у дитячих дошкільних закладах», «Незаконні дії колекторських компаній та зв'язок керівників цих компаній з банківськими установами та силовими структурами».

Учасники тренінгу

Тренер Олександр Сідєлєв

Тренер Євгенія Мотревська

Тренер Том Торок

Олена Горячева презентує тему «Не прозорий розподіл бюджетних коштів на ремонт шляхів та інших об'єктів інфраструктури міста Новий Буг Миколаївської області»

Катерина Лисюк презентує тему «Зловживання та хабарі у дитячих дошкільних закладах»

Другий тренінг з циклу «Журналістські розслідування: регіональний вимір» відбувся 24 листопада 2017 року в Херсоні: цього разу 4 групи учасників розробили і обговорили гіпотези власних розслідувань на теми «Розкрадання бюджетних коштів, виділених на будівництво мосту в місті Дніпро», «Корупційна складова у тарифах на проїзд у херсонському транспорті», «Виведення коштів з трамвайно-тролейбусного управління за допомогою сумнівних схем», «Благодійні фонди при навчальних закладах, як джерело незаконного збагачення їх керівників».

Учасники тренінгу

Пряме включення з Філадельфії: тренер Том Торок (Скайп) з презентацією новітніх інструментів скрепінгу

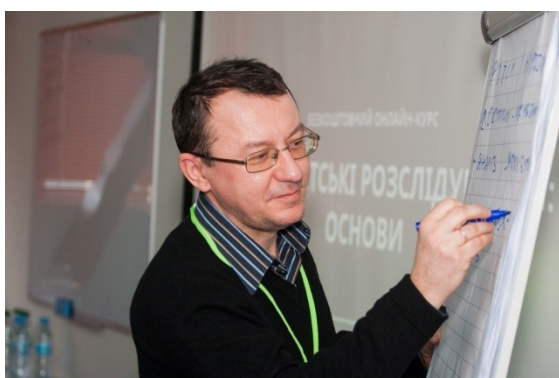

Учасники (лідери навчальних груп), тренери і організатори

Третій тренінг з циклу «Журналістські розслідування: регіональний вимір» відбувся 21 грудня 2017 року в Одесі: цього разу 5 груп учасників розробили і обговорили гіпотези власних розслідувань на різноманітні теми.

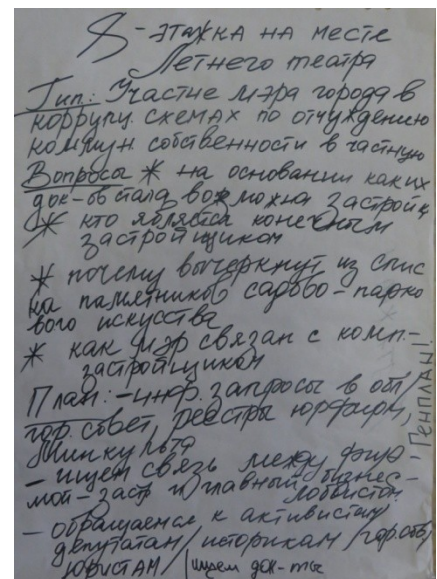

Учасники тренінгу

Тренер Федір Сидорук з презентацією
«Гаджети прот корупції»

Тренер Ярослав Чепурний з презентацією
«Практичні аспекти збору і обробки
інформації, робота з джерелами,
систематизація даних, захист джерел
інформації»

Леонід Іванишко, (м. Одеса). Тема: «Незаконна забудова рекреаційних зон в Одесі. Участь мера у безпідставному переведенні об'єктів нерухомості з комунальної власності в приватну»

Пряме включення з Філадельфії: тренер Том Торок (Скайп) з презентацією «Журналістика даних, приклади розслідувань видання «Нью-Йорк Таймс»

Вручення сертифікатів

Учасники (лідери навчальних груп), тренери і організатори

Слухачі та стажери МЦЖР навчилися використовувати такі реєстри і інструменти, як Є-дата - для відстеження трансакцій, Прозорро - для відстеження обсягів державних закупівель, Юконтроль, OpenDataBot – для отримання відомостей про фізичних та юридичних осіб, – для отримання додаткових відомостей про фізичних та юридичних осіб, Єдиний реєстр юридичних осіб – для отримання офіційних відомостей про фізичних та юридичних осіб, засновників, адреси місцезнаходження тощо, Єдиний реєстр судових рішень – для отримання офіційних відомостей про кримінальні, адміністративні та інші правопорушення, «007» – для дослідження періодизації проведення трансакцій, Е-декларації – для вивчення майнового стану фігурантів журналістських розслідувань.

В ході триденного виїзного стажування на Кінбурнській косі стажери МЦЖР опановували навички проведення журналістських розслідувань і використання спеціальної техніки (дрона та панорамної камери). Учасники стажування проводили інтерв'ювання місцевих мешканців та робочі зустрічі з громадськими активістами. В рамках проекту ми залучили до адвокасі-діяльності не лише наших стажерів - журналістів і громадських активістів з Миколаєва, Одеси та Херсону, а й представників територіальної громади. Так, під час стажування проведено робочі зустрічі з мешканцями с. Покровське і с. Покровські хутори. Під час опитування з'ясувалось, що місцевих мешканців турбують такі проблеми, як браконьєрство, незаконні готелі, вивезення сміття, пожежі, відсутність інфраструктури і медичного обслуговування: <https://youtu.be/cLRLYTdcCr4>, <https://youtu.be/yX0Fm50RCFs>, <https://youtu.be/M81dINz19Wk>.

31 липня, одразу після закінчення триденного стажування на Кінбурнській косі учасники проекту організували прес-конференцію в Українському кризовому медіа-центрі. В ній взяли участь 20 осіб, у тому числі представники миколаївських і одеських обласних Інтернет-видань, репортаж з цієї конференції транслювався по обласному телебаченню в ефірі телеканалу «Миколаїв» <https://youtu.be/fkY449HFNwQ>.

Програми і проекти, реалізовані у 2017 році:

1. Програма підвищення рівня поінформованості населення.
 - 1.1. Проект «Підвищення обізнаності та громадської активності населення Миколаївської і Херсонської областей для ефективної протидії корупції» Донор – IRF (МФ «Відродження»), № 51440. Термін реалізації – 1 рік (01.07.2017 – 30.06.2018). Географічне охоплення цільової аудиторії – Миколаївська і Херсонська області. Контактна особа: Олена Луцишина lutsishina@irf.kiev.ua.
 - 1.2. Участь у Національному проекті журналістських розслідувань на Громадському ТБ. Субгрант Інтерньюз-Нетворк по проекту «Посилення розслідувальної журналістики в Україні» CIDA UA1434-CIR-CIDA06. Термін реалізації – 3,5 роки (з 01.04.2014 по 31.12.2017). Контактна особа: Олег Хоменок oleg.khomenok@gmail.com.
2. Програма поширення якісної інформації
 - 2.1. Проект «Моніторинг реформ та висвітлення актуальних подій в Миколаївській та Херсонській областях». Донор - Український медійний проект (U-media), що виконується міжнародною неурядовою організацією Інтерньюс за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Договір SG-FA-F5051-01 (CIR). Загальна тривалість проекту 6 місяців – з 1 травня по 31 жовтня 2017 року. Географічне охоплення цільової аудиторії – Миколаївська та Херсонська області. Контактна особа: Катерина Марущак KMarushchak@internews.org.
 - 2.2. Проект «Залучення гіперлокальних медіа до проведення журналістських розслідувань з викриття корупції на Півдні України» за підтримки Фонду розвитку ЗМІ Відділу преси освіти і культури підтримано Посольства США в Україні SUP30017GR0204. Термін реалізації проекту – 1 рік (з 01.09.2017 по 31.08.2018). Контактна особа: Ольга Жиряченкова ZhyryachenkovaOO@state.gov.
3. Програма впровадження інноваційних технологій.
 - 3.1. Проект «Залучення молоді до розслідувальної журналістики через відеоігри». Донор – IREX. Договір від 27.03.2017 FY16-UMPP-Mykolayiv_CIR(01). Термін дії угоди: з 1 квітня по 15 вересня 2017 року. Географічне охоплення цільової аудиторії – Миколаївська, Херсонська та Одеська області. Контактна особа: Олена Власова (Чепурна) ochepurna@irex.org.
4. Програма підтримки громадської активності
 - 4.1. Проект «Створення коаліції громадських організацій для контролю за дотриманням мораторію на вирубку дерев». Донор – чеська НУО «NESEHNUTI» за підтримки МЗС Чеської Республіки. Термін реалізації проекту: з 1 квітня по 31 грудня 2017 року. Контактна особа: Петр Махалек petr.machalek@nesehnuti.cz.
 - 4.2. Проект «Підвищення довіри населення до незалежних ЗМІ через залучення мешканців Півдня України до регіональної мережі журналістів-розслідувачів з викриття корупції та захисту прав людини» 41/PKWD/2017. Фінансується Фондом Міжнародної Солідарності з дотацій уряду Канади (D000761) у рамках Польсько-канадської програми підтримки демократії з коштів програми польської співпраці для розвитку Міністерства закордонних справ Республіки Польща та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі і розвитку DFATD. Термін реалізації проекту: з 21.04.2017 по 30.07.2017. Контактна особа: Недім Усеїнов nedim.useinow@solidarityfund.pl.

В рамках реалізації програм і проектів у 2017 році проведено 15 журналістських розслідувань

Фінансова частина звіту:

- Проект «Підвищення обізнаності та громадської активності населення Миколаївської і Херсонської областей для ефективної протидії корупції» Донор – IRF (МФ «Відродження»), фінансовий номер 51440, 320000 грн. термін реалізації – 1 рік (01.07.2017 – 30.06.2018).
- Участь у Національному проекті журналістських розслідувань на Громадському ТБ. Субгрант Інтерньюз-Нетворк по проекту «Посилення розслідувальної журналістики в Україні» CIDA UA1434-CIR-CIDA06. У 2017 році за бюджетом проекту надійшло 277500 грн. Термін реалізації – 3,5 роки (з 01.04.2014 по 31.12.2017).
- Проект «Моніторинг реформ та висвітлення актуальних подій в Миколаївській та Херсонській області». Донор - Український медійний проект (U-media), що виконується міжнародною неурядовою організацією Інтерньюс за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Договір SG-FA-F5051-01 (CIR). Загальна тривалість проекту 6 місяців – з 1 травня по 31 жовтня 2017 року. \$7000 (184800 грн.).
- «Залучення молоді до розслідувальної журналістики через відеоігри». Донор – IREX. Договір від 27.03.2017 No. FY16-UMPP- Mykolaiv CIR (01) \$2000 Термін дії угоди: з 1 квітня по 15 вересня 2017 року.
- «Залучення гіперлокальних медіа до проведення журналістських розслідувань з викриття корупції на Півдні України» за підтримки Фонду розвитку ЗМІ Відділу преси освіти і культури підтримано Посольства США в Україні SUP30017GR0204. Термін реалізації проекту – 1 рік (з 01.09.2017 по 31.08.2018). \$17985 (470488 грн.).
- «Створення коаліції громадських організацій для контролю за дотриманням мораторію на вирубку дерев». Донор – чеська НУО «NESEHNUTÍ» за підтримки МЗС Чеської Республіки. 38000 грн. Термін реалізації проекту: з 1 квітня по 31 грудня 2017 року.
- Проект «Підвищення довіри населення до незалежних ЗМІ через залучення мешканців Півдня України до регіональної мережі журналістів-розслідувачів з викриття корупції та захисту прав людини» 41/PKWD/2017. Фінансується Фондом Міжнародної Солідарності з дотацій уряду Канади (проект № D 000761) у рамках Польсько-канадської програми підтримки демократії з коштів програми польської співпраці для розвитку Міністерства закордонних справ Республіки Польща та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі і розвитку DFATD. Термін реалізації проекту: з 21.04.2017 по 30.07.2017. Сума 42545 PLN (298240 грн.).